

Ο αμίαντος στις κατασκευές

Εισαγωγή

Κάθε εργαζόμενος που εμπλέκεται σε οικοδομικές εργασίες, καθώς και εργασίες συντήρησης και καθαρισμού κινδυνεύει ενδεχομένως από την έκθεση στον αμίαντο. Το παρόν τεχνικό δελτίο επεξηγεί τι είναι ο αμίαντος, ποιες είναι οι επιπτώσεις του στην υγεία, ποια άτομα κινδυνεύουν από αυτόν και πού βρίσκεται. Το τεχνικό

δελτίο δεν καλύπτει τις διαδικασίες αφαίρεσης του αμιάντου και, παρόλο που παρέχει ορισμένες βασικές καλές πρακτικές, δεν επέχει θέση αναλυτικού οδηγού. Γι' αυτό, συνιστάται πρωτίστως να επικοινωνήσετε με την αρμόδια αρχή ή άλλο σχετικό οργανισμό σε περίπτωση που υποπτεύεστε ενδεχόμενη έκθεσή σας στον αμίαντο κατά την εργασία.

Τι είναι ο αμίαντος;

Ο αμίαντος είναι η κοινή ονομασία για μια κατηγορία ορυκτών. Οι ίνες του αμιάντου διαθέτουν ανθεκτικότητα και υψηλή αντίσταση στη θερμότητα και ως εκ τούτου **χρησιμοποιήθηκαν για πολλά χρόνια** σε:

- θερμομονωτικά υλικά, όπως περιβλήματα και επιφανειακές επιστρώσεις,
- άφλεκτα υφάσματα, χαρτί και χαρτόνι,
- εσωτερική επένδυση συμπλέκτη και φρένου,
- προϊόντα αμιαντοσιμέντου,
- υλικά ηλεκτρικής μόνωσης,
- εξοπλισμό ατομικής προστασίας.

Σήμερα η χρήση του αμιάντου έχει ουσιαστικά απαγορευτεί στην Ευρωπαϊκή Ένωση, αλλά στην πραγματικότητα υπάρχει ακόμη πολύς αμίαντος. Αυτό σημαίνει ότι ο κίνδυνος έκθεσης στον αμίαντο εξακολουθεί να υπάρχει.

Επιπτώσεις στην υγεία από την έκθεση στον αμίαντο

Σε περίπτωση εισπνοής ινών αμιάντου οι επιπτώσεις για την υγεία είναι σοβαρές, συμπεριλαμβανομένης της αμιάντωσης, του καρκίνου των πνευμόνων και του μεσοθηλιώματος. Δεν υπάρχουν γνωστά ασφαλή επίπεδα έκθεσης στον αμίαντο. Ο κίνδυνος εμφάνισης πάθησης σχετιζόμενης με τον αμίαντο αυξάνεται ανάλογα με το βαθμό έκθεσης σ' αυτόν. Το χρονικό διάστημα μεταξύ της έκθεσης στον αμίαντο και της εμφάνισης των πρώτων συμπτωμάτων της ασθένειας ενδέχεται να φτάσει τα 30 χρόνια. Οι επιπτώσεις από την έκθεση στον αμίαντο κατά το παρελθόν γίνονται εμφανείς σήμερα.

Για παράδειγμα:

- Περίπου 3 000 άτομα πεθαίνουν το χρόνο στο Ηνωμένο Βασίλειο από ασθένειες που προκαλούνται από προηγούμενη έκθεση στον αμίαντο, και εκτιμάται ότι ο συνολικός αριθμός θα ανέλθει σε 10 000 περίπου το 2010⁽¹⁾. Από αυτά τα 3 000 άτομα, το 25 % απασχολήθηκαν τουλάχιστον μία φορά σε εργασίες κατασκευής ή συντήρησης.
- Στη Σουηδία σημειώνονται περισσότεροι θάνατοι από τις όψιμες επιπτώσεις της έκθεσης σε αμίαντο (πλευρικό μεσοθηλιώμα) από τον συνολικό αριθμό θανατηφόρων επαγγελματικών ατυχημάτων⁽²⁾.

Είναι γνωστό ότι το κάπνισμα προκαλεί καρκίνο του πνεύμονα, αλλά σε συνδυασμό με ταυτόχρονη έκθεση στον αμίαντο ο κίνδυνος εμφάνισης καρκίνου του πνεύμονα πολλαπλασιάζεται. Ένας καπνιστής που εισπνέει αμίαντο κινδυνεύει να προσβληθεί από καρκίνο του πνεύμονα 50 φορές περισσότερο από έναν μη καπνιστή, ο οποίος δεν έχει εκτεθεί σε αμίαντο.

Βασικά πληροφοριακά στοιχεία

Σε περίπτωση που εργάζεστε στον τομέα των οικοδομών, της συντήρησης ή του καθαρισμού, ενδέχεται να κινδυνεύετε από έκθεση σε αμίαντο. Συνήθισμένα μέρη όπου υπάρχει αμίαντος είναι τα εξής:

- τοίχοι (όπως μονωτικά τοιχώματα σε χωρίσματα),
- επενδύσεις και βαφές με ύφανση,
- πλακάκια πατώματος,
- λινόταπητες,
- λέβητες με θερμική μόνωση,
- μόνωση σε ατσάλινες κατασκευές με μεταλλικό σκελετό,
- αγωγοί εξαερισμού,
- οροφές (όπως στα κενά της οροφής για την αντιμετώπιση πυρκαγιάς),
- κεραμίδια,
- πόρτες,
- ηλεκτρικές εγκαταστάσεις,
- συστήματα θέρμανσης (όπως θερμομόνωση σωληνώσεων, θερμοσιφώνων και λεβήτων),
- οροφές (ιδίως σε προϊόντα αμιαντοσιμέντου) και κεραμίδια
- προσόψεις κτιρίων, συμπεριλαμβανομένου του συστήματος υδρορροής του δώματος και της επικάλυψης,
- αγωγοί ύδρευσης και αποχέτευσης,
- βαλβίδες, φλάντζες και τσιμούχες μπορούν επίσης να είναι επενδυμένες ή σφραγισμένες με αμίαντο,
- δεξαμενή τουαλέτας, κουφώματα παραθύρων, χαρτί επένδυσης από αμίαντο κλπ.

Επικίνδυνες κατηγορίες επαγγελματών

- υδραυλικοί,
- μηχανικοί θέρμανσης,
- ηλεκτρολόγοι,
- μαραγκοί,
- εφαρμοστές ταπήτων και άλλων υλικών πατωμάτων,
- υπάλληλοι συνεργείων,
- προσωπικό συντήρησης, περιλαμβανομένων των συμβασιούχων και των θυρωρών,
- τεχνικοί οροφών,
- καθαριστές,
- λοιπά επαγγέλματα με πρόσβαση σε ανοίγματα της οροφής, κάτω από ξύλινες επενδύσεις και παρεμφερείς «κρυφούς» χώρους

Πριν από την έναρξη των εργασιών, ρωτήστε αν έχει γίνει έλεγχος για αμίαντο. Θεωρήστε δεδομένη την παρουσία αμιάντου εκτός αποδείξεως του αντιθέτου. Σταματήστε την εργασία και ζητήστε πληροφορίες αν υποπτεύεστε πιθανή ύπαρξη αμιάντου. Να θυμάστε ότι σε καμία

(1) <http://www.hse.gov.uk/asbestos/index.htm>

(2) <http://se.osha.eu.int/statistics/osharapp.pdf>

περίπτωση δεν πρέπει να αφαιρέσετε υλικά από αμίαντο εκτός εάν διαθέτετε την ανάλογη άδεια και διαθέτετε κατάρτιση ως προς αυτό.

Αμίαντος οροφής

Οι τσιμεντένιες οροφές με αμίαντο είναι συχνά εύθραυστες. Πρέπει πάντοτε να έχετε εξασφαλίσει την ασφάλεια του εργασιακού χώρου και την ασφαλή πρόσβαση στο χώρο εργασίας σας. Ορισμένες τσιμεντένιες οροφές με αμίαντο ενδέχεται να διαθέτουν επιπλέον μόνωση με αμίαντο στο εσωτερικό τους (προσκολλημένο αμίαντο). Αυτός μπορεί να είναι σε χαλαρή, εύθρυπτη κατάσταση. Σε περίπτωση που βρεθεί παρόμοιο υλικό, όλοι οι εργάτες πρέπει να απομακρυνθούν αμέσως από το χώρο και να ζητήσουν βοήθεια από ειδικευμένο προσωπικό. Σε καμία περίπτωση δεν πρέπει να επιχειρηθεί αφαίρεση του υλικού αυτού.

Αν είστε διαχειριστής ή επόπτης ενός κτιρίου, πρέπει να γνωρίζετε αν υπάρχει αμίαντος στους χώρους ευθύνης σας. Αυτό καθίσταται δυνατό μέσω:

- μελέτης των σχεδίων του κτιρίου,
- ελέγχου εντύπων προηγούμενων εργασιών (όπως τα τιμολόγια εργαλάβων οικοδομών),
- εκτέλεσης επιθεώρησης από εσάς προσωπικά (όχι όμως με λήψη δειγμάτων),
- διαβουλεύσεων με άλλα άτομα, όπως αρχιτέκτονες, επόπτες, εκπροσώπους σε θέματα ασφαλείας και υπαλλήλους που ενδεχομένως να είναι σε θέση να παράσχουν περισσότερες πληροφορίες,
- πρόκλησης ενός ικανού ατόμου που θα προβεί σε έλεγχο του χώρου. Τυχόν λήψη δειγμάτων πρέπει να πραγματοποιηθεί αποκλειστικά από καταρτισμένα άτομα.

Σε περίπτωση αμφιβολιών, θεωρήστε πως το υλικό είναι αμίαντος. Αν πράγματι υπάρχει αμίαντος στο χώρο, πρέπει να λάβετε μέτρα αποτροπής της έκθεσης ανθρώπων σ' αυτόν. Ενδεικτικά, τα μέτρα αυτά περιλαμβάνουν:

- εκτίμηση των κινδύνων λόγω έκθεσης στον αμίαντο,
- σχεδιασμό διαχείρισης των υλικών που περιλαμβάνουν αμίαντο καθώς και τακτική εφαρμογή και αναθεώρηση του σχεδίου αυτού,
- τήρηση ενημερωμένου αρχείου εντοπισμού του αμιάντου (τόσο για το είδος όσο και για την τοποθεσία),

- παροχή κάθε σχετικής πληροφορίας στους εργολάβους οικοδομών, καθώς και στους αναδόχους στον τομέα της συντήρησης και της καθαριότητας πριν αναλάβουν εργασία.

Νομοθεσία

Υπάρχει σχετική κοινοτική νομοθεσία για τον αμίαντο η οποία έχει μεταφερθεί στο εθνικό δίκαιο. Υπάρχουν επιπρόσθετες νομοθετικές ρυθμίσεις κρατών μελών, γι' αυτό συνιστάται **να αποταθείτε στην αρμόδια υπηρεσία**.

Η κοινοτική νομοθεσία επεδίωξε να απαγορεύσει τη χρήση αμιάντου και να θέσει αυστηρά όρια προστασίας για τους εργαζομένους όταν τυχόν εκτεθούν σε αυτόν. Παρατίθενται ορισμένες σχετικές οδηγίες:

- οδηγία 89/391/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 12ης Ιουνίου 1989 σχετικά με τη θέσπιση μέτρων για τη βελτίωση της ασφάλειας και υγείας των εργαζομένων κατά την εργασία,
- οδηγία 90/394/ΕΟΚ του Συμβουλίου της 28ης Ιουνίου 1990 σχετικά με την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που συνδέονται με την έκθεση σε καρκινογόνους παράγοντες κατά την εργασία,
- οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου της 7ης Απριλίου 1998 σχετικά με την προστασία της υγείας και ασφάλειας των εργαζομένων κατά την εργασία από κινδύνους οφειλόμενους σε χημικούς παράγοντες,
- οδηγία 83/477/ΕΚ του Συμβουλίου της 19ης Σεπτεμβρίου 1983 για την προστασία των εργαζομένων από τους κινδύνους που οφείλονται στην έκθεσή τους στον αμίαντο κατά τη διάρκεια της εργασίας, που τροποποιήθηκε από την οδηγία 91/382/ΕΚ του Συμβουλίου της 25ης Ιουνίου 1991 και από την οδηγία 98/24/ΕΚ του Συμβουλίου της 7ης Απριλίου 1998 και την οδηγία 2003/18/ΕΚ του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου της 27ης Μαρτίου 2003.

Περαιτέρω πληροφορίες

Το παρόν τεχνικό δελτίο εκδόθηκε στα πλαίσια της ευρωπαϊκής εβδομάδας για την ασφάλεια και την υγεία στην εργασία 2004. Άλλα τεχνικά δελτία της σειράς και περαιτέρω πληροφορίες σχετικά με τις κατασκευές διατίθενται στην ιστοσελίδα: <http://ew2004.osha.eu.int>, η οποία ενημερώνεται και εμπλουτίζεται συνεχώς. Πληροφορίες σχετικά με την ασφάλεια και την υγεία στην κοινοτική νομοθεσία υπάρχουν στη διεύθυνση: <http://europe.osha.eu.int/legislation/>. Λοιπά τεχνικά δελτία σχετικά με επικίνδυνες ουσίες και ένα ευρύ φάσμα άλλων θεμάτων ασφαλείας και υγείας μπορούν να τηλεφορτωθούν από την ιστοσελίδα: <http://agency.osha.eu.int/publications/factsheets>.

Courtesy of OPPBTP, France

Ευρωπαϊκός Οργανισμός για την Ασφάλεια και την Υγεία στην Εργασία

Gran Vía, 33, E-48009 Bilbao

Τηλ. (34) 944 79 43 60, φαξ (34) 944 79 43 83

information@osha.eu.int